

Zápis z obhajoby disertační práce

Student: Václav Smyčka
ID studia: 406932
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Germánské jazyky a literatury
Název práce: „Abschiebung/Vertreibung in den deutschen und tschechischen Erinnerungskulturen“
Jazyk práce: němčina
Jazyk obhajoby: němčina
Školitel: prof. Manfred Weinberg
Oponenti: doc. Mgr. Aleš Urválek, Ph.D.
Thomas Schneider, Dr. phil.
Datum obhajoby: 7. 10. 2019
Místo obhajoby: FF UK, nám. Jana Palacha 2, Praha 1, 318B; nám. J. Palacha
Termín: řádný
Předseda komise: prof. Mgr. Martin Humpál, Ph.D.
Členové komise: doc. Filip Charvát, M.A.,
prof. PhDr. Jiří Stromšík, CSc.
prof. Manfred Weinberg
Mgr. Štěpán Zbytovský, Ph.D.

10:00 Přítomní: prof. Mgr. Martin Humpál, Ph.D., prof. Manfred Weinberg, doc. Mgr. Aleš Urválek, Ph.D., Thomas Schneider, Dr. phil., prof. PhDr. Jiří Stromšík, CSc., doc. Filip Charvát, M.A., Mgr. Štěpán Zbytovský, Ph.D., Mgr. Václav Smyčka, Ph.D., Mgr. Evgenia Maleninská.

10:00 Předseda komise prof. Mgr. Martin Humpál, Ph.D. zahájil obhajobu, představil sebe, přítomné členy komise, oponenty a poprosil školitele, aby přítomným představil studenta.

10:03 Školitel stručně seznámil přítomné se svým hodnocením studentova studia a jeho disertační práce, které uvedl ve svém písemném vyjádření.

10:06 Student představil okolnosti volby tématu, seznámil přítomné s tezemi své disertační práce, osvětlil zejména její cíl a strukturu.

10:15 Oponent doc. Mgr. Aleš Urválek, Ph.D. seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě a navrhuje známku prospěl. Položil studentovi tyto otázky: 1) zda není nutné relativizovat koncepci *floating gap*, dle které jsou změny ve společenské reflexi historických událostí podmíněny změnou kontextů vzpomínání, ale především střídáním generací, 2) jak lze určit hranici mezi chybou v překladu a významovým posunem jakožto výsledkem kreativní a z interkulturního hlediska produktivní překladatelské práce (na příkladě románu Radky Denemarkové *Peníze od Hitlera*, něm. *Ein herrlicher Flecken Erde*).

10:31 Oponent Thomas Schneider, Dr. phil. seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě a navrhuje známku prospěl. Položil studentovi tyto otázky: 1) Do jaké míry je možné aplikovat koncepci *floating gap* na analyzované texty? Je možné použít výsledky analýzy několika literárních textů jako doložení tvrzení o střídání generací jakožto nejdůležitějšího impulsu k proměně kultury vzpomínání (v porovnání s druhým obvykle uváděným impulsem, tj. změnou politického a sociálního kontextu)? 2) Nebylo by vhodnější redukovat korpus analyzovaných textů s cílem dosáhnout jejich hlubší interpretace, která by se soustředila nejen na analýzu autorského záměru a jeho realizace na úrovni zápletky, ale rovněž na výpovědi obsažené v mikrostruktuře textů (například v textech reflektujících trauma)?

10:37 Student reagoval na posudky oponentů a jejich položené otázky. Na začátku se soustředil na aplikovatelnost koncepce *floating gap*, podtrhl, že v disertaci zvažuje jak střídání generací, tak změny kontextů vzpomínání, poslední zachycuje například podrobně v kapitole o vývoji narativů o odsunu/vyhnání. Nepoužil sice ve své práci sociologická data z výzkumu generačních rozdílů v kultuře vzpomínání, ale odkazuje se na ně a jakožto literární vědec se snaží především vypracovat otevřenou klasifikaci literárních strategií vzpomínání, které jsou příznačné pro současné období vzpomínkové kultury. Toto byl hlavní cíl uskutečněného výzkumu, jenž by nebyl naplněn v případě zohlednění menšího počtu literárních děl. Romány tematizující trauma by bylo možné analyzovat podrobněji pomocí Nietzscheova a Freudova terminologického aparátu, avšak pro studenta byla důležitější rovina komunikace o traumatických událostech, zatímco paměť těla a trauma o sobě komunikaci vylučují. Kromě toho se v disertaci vedle výkladů autorovy intence snaží sledovat i jiné možné interpretace, pro něž texty skýtají příležitosti, a definitivní rozhodnutí pro ten či onen způsob čtení přenechává čtenáři. Pak se student vrátil k otázce o významových posunech v překladech a zdůraznil, že je složité (ne-li nemožné) stanovit přesnou hranici, jak se o tom zmínil oponent doc. Urválek. Literární vědec musí brát v potaz existující konvence (žánr, tradiční překladatelské strategie), překladatelův záměr a působení přeloženého textu v cílovém jazyce a přijímací kultuře.

10:54 Předseda komise zahájil diskusi. Oponenti a školitel se vyjádřili k vystoupení studenta. Školitel podtrhl, že přestože koncepce *floating gap* představuje slabší místo v teorii Jana a Aleidy Assmannových, teze o změně ve vzpomínkové kultuře kolem roku 2000 je opodstatněná. Dr. Thomas Schneider zdůraznil nezbytnost zohlednění sociálně-politického obratu v roce 1989 pro určování proměny vzpomínkové kultury, protože teprve tehdy byly vytvořeny podmínky pro nový způsob komunikace o historických událostech. Student na příkladech především z českých dějin narativu o odsunu/vyhnání v devadesátých letech 20.

století (Havlovo vyjádření o odsunu/vyhnání v průběhu událostí roku 1989, reakce publika a vlády na něj, „Česká soda“) obhájil tezi o nepatrné změně narativu v době bezprostředně po obratu.

11:12 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

11:20 Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: komise hlasovala pomocí hlasovacích lístků, počet členů komise pět, přítomno členů komise pět, kladných hlasů pět, záporných hlasů nula. Obhajoba disertační práce byla klasifikována známkou prospěl.

Zapisovatel: Evgenia Maleninská

Jméno a podpis předsedy komise:

Prof. Martin Humpál

